

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

ПОКЛАД СЕРГІЙ ВАЛЕНТИНОВИЧ

УДК 342.9 (477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ ТА ЗАКОННОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО
РОЗСЛІДУВАНЬ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2025

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник:

доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України
Дрозд Олексій Юрійович,
Бюро економічної безпеки України,
керівник Департаменту організаційного забезпечення діяльності

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України
Журавльов Дмитро Володимирович,
Офіс Президента України,
заступник керівника Департаменту з питань громадянства,
помилування, державних нагород – керівник управління з питань помилування

доктор юридичних наук, професор
Джафарова Олена В'ячеславівна,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
завідувач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування

Захист відбудеться «20» грудня 2025 р. об 11⁰⁰ на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.503.01 у Науково-дослідному інституті публічного права за адресою: 03037, м. Київ, просп. Повітряних Сил, 31

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

Автореферат розісланий «19» листопада 2025 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Ксенія КУРКОВА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. В умовах повномасштабної військової агресії російської федерації проти України діяльність Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) набуває особливої значущості. Як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом ДБР виконує ключову функцію в системі кримінальної юстиції, розслідуючи злочини, вчинені посадовими особами, працівниками правоохоронних органів, суддями та військовослужбовцями, а тому від ефективності його діяльності напрямку залежить рівень дотримання принципів верховенства права й законності в державі. Водночас забезпечення результативності та об'єктивності діяльності ДБР є неможливим без належного рівня забезпечення дисципліни й законності безпосередньо в його діяльності, оскільки саме ці чинники визначають професійну відповідальність працівників, довіру до рішень, дій і заходів ДБР, а також стабільність його внутрішньої організаційної структури. Крім того, порушення дисципліни чи вимог законності в діяльності цього органу може мати серйозні наслідки не лише для його авторитету, а й для реалізації прав громадян, ефективності кримінального переслідування та функціонування правової системи української держави загалом. Саме тому в реаліях сьогодення важливим завданням законодавця є побудова ефективної системи адміністративно-правових засад забезпечення дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. У науковій літературі окремим проблемним аспектам забезпечення діяльності Державного бюро розслідувань приділяли увагу різні науковці. Зокрема, до цієї проблематики звертались: Л. І. Аркуша, Р. І. Богданов, Ю. В. Гаруст, Є. А. Гетьман, В. І. Гончарук, О. О. Джабурія, О. В. Джафарова, Є. О. Дика, О. О. Драник, О. Ю. Дрозд, Є. В. Дуліба, Д. В. Журавльов, І. М. Коропатнік, Ю. М. Крамаренко, В. І. Курило, А. А. Манжула, М. А. Микитюк, О. М. Музичук, Н. Р. Носевич, С. О. Островський, О. О. Павлюк, С. В. Петков, Н. О. Рунова, Є. Ю. Соболев, О. А. Таньчук, Н. О. Федчун, І. В. Цюприк, В. В. Чумак, Р. В. Шаповал, О. В. Щербина та багато інших. Водночас, попри численні наукові здобутки, поза увагою вчених лишилася проблематика адміністративно-правових засад забезпечення дисципліни й законності в Діяльності державного бюро розслідувань.

Таким чином, наявність низки теоретичних і практичних проблем, пов'язаних із забезпеченням ефективної та законної діяльності ДБР, а також відсутність комплексних наукових досліджень, присвячених вказаній проблематиці, обумовлюють важливість та актуальність всебічного опрацювання адміністративно-правових засад забезпечення дисципліни й законності в Діяльності державного бюро розслідувань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана відповідно до Стратегії людського розвитку, затвердженої Указом Президента України від 2 червня 2021 р. № 225/2021; Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, затвердженого Указом Президента України від 11 травня 2023 р. № 273/2023; Стратегічної програми діяльності Державного бюро розслідувань на

2022–2026 роки, затвердженої наказом Державного бюро розслідувань від 28 січня 2022 р. № 50. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб з'ясувати сутність та окреслити особливості адміністративно-правових засад забезпечення дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань, на основі чого надати науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює діяльність ДБР.

Для досягнення зазначеної мети в цьому дослідженні необхідно було вирішити такі основні *завдання*:

- з'ясувати сутність службової дисципліни і законності працівників Державного бюро розслідувань як об'єкту адміністративно-правового регулювання та предмету внутрішньо організаційної адміністративної діяльності;
- розкрити адміністративно-правовий статус підрозділів Державного бюро розслідувань, які забезпечують дотримання дисципліни і законності;
- надати характеристику нормативно-правовим засадам забезпечення дисципліни і законності в діяльності Державного бюро розслідувань;
- опрацювати процедури моніторингу дотримання дисципліни і законності в діяльності Державного бюро розслідувань;
- узагальнити сутність процедури атестації як напрямок дотримання дисципліни і законності в діяльності Державного бюро розслідувань;
- охарактеризувати процедури проведення службового розслідування дотримання дисципліни і законності в діяльності Державного бюро розслідувань;
- сформулювати критерії ефективності дотримання дисципліни і законності в діяльності Державного бюро розслідувань;
- запропонувати напрямки вдосконалення адміністративного законодавства в частині дотримання дисципліни і законності в діяльності Державного бюро розслідувань.

Об'єктом дослідження є правові відносини, які виникають у процесі забезпечення дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади забезпечення дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань.

Методи дослідження. У процесі підготовки дисертації було використано низку загальних і спеціальних методів наукового пізнання, застосування яких дозволило комплексно підійти до досягнення кінцевої мети дослідження. Так, використання *логіко-семантичного* й *аналітичного* методів дало змогу з'ясувати сутність службової дисципліни та законності працівників Державного бюро розслідувань як об'єкта адміністративно-правового регулювання та предмета внутрішньоорганізаційної адміністративної діяльності (підрозділ 1.1). Для того, щоб розкрити адміністративно-правовий статус підрозділів Державного бюро розслідувань, які забезпечують дотримання дисципліни й законності (підрозділ 1.2) та схарактеризувати нормативно-правові засади забезпечення дисципліни й законності в діяльності Державного бюро

розслідувань (підрозділ 1.3), застосовано метод *документального аналізу*. З метою аналізу процедури моніторингу дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань (підрозділ 2.1); сутності процедури атестації як наряду дотримання дисципліни й законності в діяльності ДБР (підрозділ 2.2); процедури проведення службового розслідування дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань (підрозділ 2.3) використано *структурно-логічний* і *системно-функціональний* методи. *Формально-юридичний* метод уможливив формулювання критеріїв ефективності дотримання дисципліни і законності в діяльності ДБР (підрозділ 3.1). У межах опрацювання напрямів удосконалення адміністративного законодавства в частині дотримання дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань (підрозділ 3.2) застосовано методи *моделювання* та *прогнозування*.

Науково-теоретичне підґрунтя роботи становлять праці фахівців у галузі адміністративного права, конституційного права, теорії держави та права, теорії управління та низки інших галузевих наук (соціології, філософії, теорії управління тощо).

Нормативно-правову основу дослідження становлять Конституція України, ратифіковані у встановленому законом порядку міжнародні договори й угоди, закони України, а також підзаконні акти (укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України), відомчі та міжвідомчі нормативно-правові акти й інші джерела.

Інформаційною та емпіричною базою дисертаційної роботи є періодичні видання, статистичні матеріали тощо. Крім того, у процесі підготовки дисертації було використано власний досвід роботи дисертанта в Державному бюро розслідувань.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є однією з перших спроб з'ясувати сутність і розкрити особливості адміністративно-правових засад забезпечення дисципліни та законності в Діяльності державного бюро розслідувань, а також запропонувати напрями вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює діяльність ДБР. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

– виокремлено специфічні властивості правового статусу підрозділів ДБР, які забезпечують дотримання працівниками ДБР законності й дисципліни: по-перше, адміністративно-правовий статус останніх не характеризується самотійністю, адже є похідним від статусу ДБР загалом; по-друге, повноваження відповідних підрозділів, а також особливості організації їх функціонування визначені відомчим законодавством і підзаконними нормативно-правовими актами, зокрема наказами й розпорядженнями керівництва ДБР; по-третє, діяльність та юридичні можливості таких підрозділів в аспекті забезпечення законності та службової дисципліни обмежено персональним особовим складом ДБР, на відміну від інших структурних складових ДБР, які реалізують зовнішній напрям діяльності; по-четверте, функціонування цих підрозділів контролюють, координують і спрямовують уповноважені керівники ДБР певного рівня внутрішньої ієрархії;

– здійснено класифікацію критеріїв ефективності дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань, які запропоновано об'єднати в такі групи: 1) правові; 2) організаційно-управлінські; 3) критерії результативності; 4) етичні та морально-професійні критерії; 5) соціально-психологічні;

– визначено процедуру моніторингу дотримання дисципліни та законності в діяльності ДБР як сукупність заходів, засобів, способів та операцій, які проводяться уповноваженими суб'єктами з метою збору й аналізу інформації про поточний рівень дотримання співробітниками органів та підрозділів ДБР вимог, правил і стандартів службово-професійної діяльності, факти порушень прав, свобод громадян, інтересів держави та суспільства, реалізовані заходи зі зміцнення правомірності, якості й ефективності функціонування ДБР, а також визначення на основі отриманих результатів перспектив його подальшого розвитку;

удосконалено:

– поняття службової дисципліни працівників Державного бюро розслідувань, характерними властивостями якої визнано: по-перше, особливий правовий статус ДБР, а також гарантії його незалежності; по-друге, публічно-правовий характер дисциплінарної відповідальності; по-третє, превентивне (попереджувальне) спрямування діяльності щодо забезпечення службової дисципліни; по-четверте, особливі процедурні гарантії, зокрема щодо проведення службових розслідувань;

– твердження про те, що ефективність дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань становить комплексну характеристику стану організаційної культури, правової свідомості й управлінських процесів у роботі ДБР, що відображає ступінь відповідності практичної діяльності його працівників вимогам законодавства, службової етики, вимогам відомих нормативних актів і виявляється у здатності системи внутрішнього контролю не лише запобігати порушенням, а й формувати в персоналі стійку мотивацію до правомірної поведінки, сумлінного виконання службових обов'язків і неухильного дотримання принципів верховенства права;

– теоретичний підхід до визначення поняття «процедури дотримання дисципліни та законності в діяльності ДБР», під якими запропоновано розуміти встановлену нормами чинного законодавства систему заходів, правил і механізмів, спрямованих на забезпечення законного, етичного та дисциплінованого виконання службових обов'язків працівниками ДБР, попередження, виявлення і реагування на порушення службової дисципліни чи законності, а також на підтримання високого рівня професійної відповідальності й довіри до ДБР загалом;

дістали подальшого розвитку:

– узагальнення недоліків нормативно-правових засад забезпечення дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань, до яких зараховано такі: по-перше, недостатня узгодженість відомих нормативно-правових актів із загальними вимогами антикорупційного та трудового законодавства; по-друге, недостатньо визначеним є порядок притягнення до відповідальності керівного складу ДБР, а також процедури перевірки рішень дисциплінарних комісій; по-третє, додаткового регулювання потребує питання незалежності внутрішнього контролю –

підрозділи внутрішньої безпеки фактично підпорядковуються керівництву ДБР, що обмежує їхню автономність; по-четверте, у правозастосовній практиці спостерігається формальний підхід до проведення службових розслідувань, обмежений доступ до їхніх результатів і відсутність ефективного механізму громадського контролю;

– твердження стосовно того, що на сьогодні в діяльності Державного бюро розслідувань відсутня уніфікована процедура атестації особового складу, як це передбачено в інших правоохоронних і державних органах. Наразі це – сукупність процедур перевірки професійних навичок, знань та вмінь працівників ДБР, що передбачають: оцінку службової діяльності; перевірку рівня службової підготовки; психофізіологічне дослідження із застосуванням поліграфа, а також оцінювання результатів службової діяльності державних службовців ДБР;

– теза про те, що службове розслідування є одним з ключових механізмів забезпечення дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань, адже воно забезпечує об'єктивне з'ясування обставин кожного випадку неправомірних дій або бездіяльності працівників (посадових осіб), а також дає змогу справедливо встановити міру відповідальності останніх, що сприяє зміцненню внутрішньої довіри, формує в працівників усвідомлення невідворотності відповідальності за порушення службових обов'язків і водночас захищає добросовісних співробітників від безпідставних звинувачень;

– обґрунтування наукової думки стосовно необхідності розробки та прийняття Закону України «Про Дисциплінарний статут Державного бюро розслідувань», що дозволить унормувати процедури притягнення до дисциплінарної відповідальності, визначити види дисциплінарних проступків, порядок розслідування та застосування стягнень, а також гарантії захисту прав працівників під час дисциплінарного провадження.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані в:

– *науково-дослідній сфері* – як підґрунтя для подальших теоретико-прикладних досліджень, присвячених адміністративно-правовим засадам забезпечення дисципліни та законності в діяльності ДБР (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства, а також розробки нових законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів, які визначають адміністративно-правові засади забезпечення дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань;

– *правозастосовній діяльності* – з метою покращення форм і методів діяльності підрозділів Державного бюро розслідувань, які забезпечують дотримання дисципліни й законності;

– *освітньому процесі* – під час підготовки підручників та навчальних посібників, а також лекційних і науково-методичних матеріалів з дисциплін «Адміністративне право», «Правоохоронні органи» та «Правоохоронна діяльність».

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки дослідження проблеми загалом, окремих її аспектів, одержані узагальнення та висновки було оприлюднено на

науково-практичних конференціях, зокрема: «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 12–13 серпня 2020 р.), «Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України» (м. Київ 14–15 листопада 2021 року), «Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства» (м. Київ, 20–21 квітня 2023 р.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 205 сторінок. Список використаних джерел містить 166 найменувань і розміщений на 20 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дисертаційного дослідження, її зв'язок з науковими програмами, темами, планами, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, його мету й завдання, розкрито наукову новизну отриманих результатів, теоретичне та практичне значення роботи, наведено відомості про апробацію результатів дослідження, структуру й обсяг дисертації.

Розділ 1 «Загальна характеристика забезпечення дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 *«Службова дисципліна й законність працівників Державного бюро розслідувань як об'єкт адміністративно-правового регулювання та предмет внутрішньої організаційної адміністративної діяльності»* проаналізовано норми чинного законодавства, яке регулює функціонування правоохоронного сектору держави, на підставі чого встановлено, що в системі правоохоронних органів України самостійне та незалежне місце належить Державному бюро розслідувань. Констатовано, що ДБР забезпечує законність у функціонуванні державних органів, виявляючи та ліквідовуючи суб'єктів, які деструктивно впливають на цей процес і завдають шкоди охоронюваним приватним та публічним інтересам. Наголошено, що діяльність ДБР сприяє зміцненню принципів верховенства права, підвищенню прозорості влади та стабільності правопорядку в Україні, що є невід'ємною умовою демократичного розвитку української держави на шляху її європейської та євроатлантичної інтеграції.

Зауважено, що ефективність діяльності ДБР безпосередньо залежить від внутрішньоорганізаційного забезпечення належного стану дотримання його службовцями законності та службової дисципліни, що попереджає вчинення ними протиправних і незаконних дій, які завдають шкоди не лише іншим фізичним, юридичним особам та органам державної влади, а й іміджу власне Державного бюро розслідувань.

Здійснено аналіз наукових поглядів учених стосовно тлумачення категорії «законність», на основі чого запропоновано авторське бачення щодо розкриття сутності останньої. Розкрито положення норм чинного законодавства, яке регулює діяльність ДБР та виокремлено низку особливостей, пов'язаних зі змістом і процесом забезпечення законності в роботі працівників ДБР, зокрема: 1) на відміну від пересічного громадянина або працівника підприємства, установи чи організації приватного сектору, на співробітників ДБР розповсюджується значно ширший спектр

законодавчих вимог, якими останні повинні керуватись; 2) забезпечення законності в діяльності ДБР охоплює додатковий, відомчий рівень, на якому підтримання принципу законності здійснюють спеціальні суб'єкти, що входять до внутрішньоорганізаційної структури ДБР та безпосередньо впливають на його кадри; 3) процес забезпечення законності в роботі працівників ДБР передбачає застосування цілої системи спеціальних процедур, нетипових для інших сфер професійної діяльності.

Запропоновано авторське бачення щодо змісту поняття дисципліни в діяльності ДБР. Наголошено, що особливостями забезпечення дисципліни працівників ДБР є такі: по-перше, особливий правовий статус ДБР, а також додаткові гарантії його незалежності; по-друге, публічно-правовий характер дисциплінарної відповідальності; по-третє, превентивне (попереджувальне) спрямування діяльності щодо забезпечення службової дисципліни; по-четверте, особливі процедурні гарантії, зокрема щодо проведення службових розслідувань.

Аргументовано положення про те, що забезпечення законності та службової дисципліни потребує ґрунтовної внутрішньої адміністративної організації, що охоплює виховну роботу з боку керівного складу, а також застосування різноманітних адміністративно-правових засобів контролю, планування, моніторингу тощо. Констатовано, що службова дисципліна та законність працівників Державного бюро розслідувань є важливим об'єктом адміністративно-правового регулювання та ключовим предметом внутрішньоорганізаційної адміністративної діяльності ДБР.

У підрозділі 1.2 «Адміністративно-правовий статус підрозділів Державного бюро розслідувань, які забезпечують дотримання дисципліни та законності» зазначено, що як об'єкт внутрішньоорганізаційної діяльності службова дисципліна та законність забезпечуються специфічним колом суб'єктів, зокрема спеціальними структурними підрозділами Державного бюро розслідувань, які наділені особливим адміністративно-правовим статусом.

Виокремлено специфічні властивості правового статусу підрозділів ДБР, які забезпечують дотримання співробітниками органу законності й дисципліни: по-перше, адміністративно-правовий статус останніх не характеризується самостійністю, адже є похідним від статусу ДБР загалом; по-друге, повноваження відповідних підрозділів, а також особливості організації їх роботи встановлюються відомчим законодавством і підзаконними нормативно-правовими актами, зокрема наказами й розпорядженнями керівництва ДБР; по-третє, діяльність і юридичні можливості таких підрозділів в аспекті забезпечення законності та службової дисципліни обмежено персональним особовим складом ДБР; по-четверте, функціонування цих підрозділів контролюють, координують і спрямовують уповноважені керівники ДБР певного рівня. Сформульовано авторське визначення адміністративно-правового статусу підрозділів Державного бюро розслідувань, які забезпечують дотримання дисципліни та законності.

Акцентовано на тому, що на сьогодні законність і службову дисципліну в Державному бюро розслідувань забезпечують дві групи внутрішніх підрозділів: постійні та тимчасові. Надано змістову характеристику кожній з виокремлених груп суб'єктів.

У підрозділі 1.3 «Нормативно-правові засади забезпечення дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань» з'ясовано, що нормативно-правові засади забезпечення дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань – це окрема група нормативно-правових актів різної юридичної сили, положеннями яких врегульовуються правові, організаційно-управлінські й матеріально-технічні питання підтримки законності та службової дисципліни в діяльності органів і підрозділів ДБР.

Наголошено, що розглядати відповідні нормативно-правові акти найбільш доцільно з огляду на їх юридичну силу. Проаналізовано норми Конституції України, аналіз положень яких дав змогу аргументувати таке: 1) як нормативно-правова засада забезпечення законності та службової дисципліни в роботі ДБР Конституція характеризується такими ознаками: по-перше, декларує, гарантує та створює відповідний юридичний захист основоположних прав і свобод людини, обмеження яких з боку ДБР не допускається взагалі, або потребує суттєвих повноважень та дотримання певної процесуальної форми; по-друге, в Основному Законі встановлено фундаментальні вимоги стосовно пріоритетів діяльності держави та державних органів; по-третє, Конституцією визначено поділ державної влади на гілки та описано специфіку їх взаємовідношення.

На підставі аналізу міжнародних нормативно-правових актів у досліджуваній сфері сформульовано висновок про те, що вони закріплюють встановлені й узгоджені на міждержавному рівні вимоги щодо законності та правомірності реалізації працівниками ДБР правоохоронних функцій з тією метою, щоб особи, які вчинили правопорушення, віднесені до предметної компетенції ДБР, були обов'язково притягнуті до юридичної відповідальності та зазнали негативного правового впливу, але при цьому їх ключові інтереси, як людей та особистостей, не порушувались.

Особливу увагу приділено характеристиці законодавчого й підзаконного регулювання забезпечення дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань. Констатовано, що система правового регулювання досліджуваної сфери суспільного життя має певні недоліки, а саме: по-перше, недостатня узгодженість відомчих нормативно-правових актів із загальними вимогами антикорупційного та трудового законодавства; по-друге, недостатньо визначеним є порядок притягнення до відповідальності керівного складу ДБР, а також процедури перевірки рішень дисциплінарних комісій; по-третє, додаткового регулювання потребує питання незалежності внутрішнього контролю – підрозділи внутрішньої безпеки фактично підпорядковуються керівництву ДБР, що обмежує їхню автономність; по-четверте, у правозастосовній практиці спостерігається формальний підхід до проведення службових розслідувань, обмежений доступ до їхніх результатів і відсутність ефективного механізму громадського контролю.

Розділ 2 «Процедури забезпечення дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Процедури моніторингу дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань» зазначено, що процедури дотримання дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань – це встановлена нормами чинного законодавства система заходів, правил і механізмів, спрямованих на

забезпечення законного, етичного та дисциплінованого виконання службових обов'язків працівниками ДБР, попередження, виявлення і реагування на порушення службової дисципліни чи законності, а також на підтримання високого рівня професійної відповідальності й довіри до ДБР загалом. Відповідні процедури запропоновано поділити на три групи: процедури моніторингу; процедури атестації, процедури проведення службового розслідування.

Розкрито сутність поняття «моніторинг», на основі чого зазначено, що в загальному значенні це – робота з інформацією, а саме її збір, аналіз, проведення необхідних досліджень з метою встановлення або спростування певних фактів, виявлення необхідних показників. Обґрунтовано авторський підхід щодо тлумачення процедури моніторингу дотримання дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань.

Виокремлено та схарактеризовано ключові процедури моніторингу дотримання дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань. Наголошено, що процедури моніторингу спрямовані на збір та аналіз інформації про дисципліну й законність у ДБР загалом, а не з огляду на особисті характеристики окремих працівників. У зв'язку з цим констатовано, що відповідні заходи сприяють глобальній прозорості діяльності Державного бюро розслідувань, адже надають можливість відслідковувати рівень дотримання всім особовим складом нормативних вимог і службової дисципліни, виявляти й реагувати на комплексні тенденції покращення чи погіршення цього показника та корегувати на підставі цього внутрішньоорганізаційну атмосферу в органах і підрозділах ДБР, забезпечуючи високу ефективність роботи всіх його складових.

У підрозділі 2.2 *«Процедури атестації як напрям дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань»* аргументовано, що атестаційні процедури в діяльності ДБР доцільно визначити як сукупність заходів, засобів, способів та операцій, які проводяться спеціально уповноваженими суб'єктами і спрямовані на перевірку професійних, ділових, психофізичних та інших якостей співробітників органів і підрозділів ДБР з метою підтримки їх кваліфікаційного рівня, удосконалення знань та навичок з виконання службових функцій і повноважень, виховання стійких моральних орієнтирів та нетерпимості до порушень законодавства.

З'ясовано, що цільові законодавчі й підзаконні нормативно-правові акти, які регулюють функціонування Державного бюро розслідувань, практично не апелюють поняттями «атестація» або «атестування», однак це не є підставою говорити про повну відсутність такого напрямку забезпечення законності та службової дисципліни серед працівників ДБР. На сьогодні можна виокремити декілька прикладів процедур, які цілком підпадають під зміст атестації, хоча й не позначені цим терміном безпосередньо. До переліку останніх віднесено: процедури оцінки службової діяльності; перевірку рівня службової підготовки; психофізіологічне дослідження із застосуванням поліграфа; оцінювання результатів службової діяльності державних службовців ДБР. Надано змістову характеристику кожній з виокремлених процедур.

У підрозділі 2.3 *«Процедури проведення службового розслідування дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань»* розкрито

сутність поняття «службове розслідування» як у контексті загальнотеоретичних підходів, так і в межах окремих органів державної влади.

Зауважено, що службове розслідування щодо працівника Державного бюро розслідувань – це складова дисциплінарного провадження, яка полягає в реалізації уповноваженими законодавством суб'єктами заходів, дій та операцій, спрямованих на спростування вини або виявлення доказів вчинення працівником (службовцем) ДБР порушень професійних стандартів, правил, службових обов'язків, а також вимог законодавства України, що в подальшому може бути використане для притягнення його до дисциплінарної відповідальності та застосування до нього справедливих дисциплінарних стягнень. Здійснено розмежування понять «дисциплінарне провадження» та «службове розслідування».

Висвітлено положення низки законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів, які регулюють питання здійснення службових розслідувань у діяльності Державного бюро розслідувань, на основі чого доведено, що воно є одним з ключових механізмів забезпечення дотримання дисципліни та законності в діяльності ДБР, адже забезпечує об'єктивне з'ясування обставин кожного випадку неправомірних дій або бездіяльності працівників (посадових осіб), а також дає змогу справедливо встановити міру юридичної відповідальності останніх, що сприяє зміцненню внутрішньої довіри, формує в працівників розуміння невідворотності відповідальності за порушення службових обов'язків і водночас захищає доброчесних співробітників від безпідставних звинувачень.

Розкрито окремі етапи процедури проведення службового розслідування дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань, на основі чого констатовано його недосконалість і необхідність подальшого вдосконалення.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання забезпечення дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 *«Критерії ефективності дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань»* встановлено, що ефективність дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань становить комплексну характеристику стану організаційної культури, правової свідомості й управлінських процесів у роботі ДБР, що відображає ступінь відповідності практичної діяльності його працівників вимогам законодавства, службової етики та вимогам відомчих нормативних актів. Вона виявляється в здатності системи внутрішнього контролю не лише запобігати порушенням, а й формувати в персоналу стійку мотивацію до правомірної поведінки, сумлінного виконання службових обов'язків і неухильного дотримання принципів верховенства права.

Обґрунтовано висновок, згідно з яким оцінювання ефективності дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань – це системний процес збору, аналізу й інтерпретації кількісних, якісних та інших показників, що дозволяють встановити, наскільки діяльність органу та його працівників відповідає вимогам чинного законодавства, стандартам професійної

етики та внутрішньої дисципліни. Це не лише формальна процедура перевірки фактів порушень чи недоліків у діяльності, а й інструмент стратегічного управління, який дає змогу виявити тенденції, ризики та потенційні проблемні моменти у функціонуванні ДБР, його органів і підрозділів. Результати такого оцінювання стають підґрунтям для ухвалення управлінських рішень, спрямованих на вдосконалення кадрової політики, підвищення рівня правової культури працівників, оптимізацію механізмів контролю та забезпечення законності й дисципліни в щоденній діяльності ДБР.

Здійснено аналіз правозастосовної практики діяльності Державного бюро розслідувань, на основі чого констатовано, що оцінювання ефективності дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань має вкрай важливе теоретичне і практичне значення. У цьому питанні не слід використовувати класичний підхід до оцінювання ефективності певної діяльності, зокрема з поділом критеріїв на якісні або кількісні критерії, адже вони не здатні повною мірою розкрити всю специфіку вказаного питання. З огляду на зазначене, виокремлено такі групи критеріїв оцінювання ефективності дотримання дисципліни та законності в діяльності ДБР: 1) правові; 2) організаційно-управлінські; 3) критерії результативності; 4) етичні й морально-професійні критерії; 5) соціально-психологічні.

У підрозділі 3.2 *«Напрями вдосконалення адміністративного законодавства в частині дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань»* зазначено, що першочерговим кроком на шляху розв'язання наявних проблем, пов'язаних з дотриманням дисципліни й законності в діяльності ДБР, є розробка та прийняття Закону України «Про Дисциплінарний статут Державного бюро розслідувань», що дозволить унормувати специфічні процедури притягнення до дисциплінарної відповідальності, визначити види дисциплінарних проступків, порядок службового розслідування та застосування стягнень, а також гарантії захисту прав працівників під час дисциплінарного провадження. Це сприятиме підвищенню правової визначеності, запобіганню зловживанням з боку керівництва та забезпеченню єдності практики застосування дисциплінарних норм. Обґрунтовано, що прийняття такого Закону зміцнить внутрішню дисципліну, підвищить рівень довіри до ДБР як до органу, що діє виключно в межах закону, та стане важливим елементом утвердження принципів законності, справедливості й підзвітності в його діяльності.

Констатовано потребу в посиленні гарантій діяльності ДБР, закріплених у ст. 4 Закону України «Про Державне бюро розслідувань». Такий крок має бути спрямований на забезпечення реальної незалежності, ефективності й підзвітності цього органу. Для цього передусім необхідно зміцнити правові механізми, які гарантують автономність ДБР від політичного впливу, втручання з боку інших державних органів чи посадових осіб, що може бути досягнуто через чітке врегулювання процедур призначення та звільнення керівництва ДБР, визначення обмежених і прозорих підстав для таких рішень, а також запровадження дієвого парламентського та громадського контролю за дотриманням принципу незалежності. Крім того, необхідно вдосконалити механізми нагляду за етичною

поведінкою працівників ДБР, запровадити ефективну систему запобігання конфлікту інтересів і корупційним ризикам.

Акцентовано на тому, що важливим напрямом удосконалення адміністративного законодавства в частині дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань є подальша комплексна цифрова трансформація ДБР. Остання має бути орієнтована на створення єдиних електронних систем обліку, контролю та аналізу діяльності працівників, що дозволить забезпечити об'єктивність оцінки їхньої роботи, своєчасно виявляти порушення службової дисципліни й запобігати корупційним ризикам.

Зауважено, що матеріально-технічне та фінансове забезпечення Державного бюро розслідувань має ключове значення для ефективного функціонування ДБР. Зазначене зумовлено тим, що саме від рівня ресурсного забезпечення безпосередньо залежить здатність ДБР виконувати свої завдання відповідно до принципів законності, об'єктивності й неупередженості. Наявність належної матеріально-технічної бази дає змогу слідчим та оперативним працівникам використовувати сучасні засоби фіксації доказів, проведення експертиз і технічного аналізу, що забезпечує високий рівень достовірності зібраних матеріалів та мінімізує ризики порушення процесуальних норм. Фінансова стабільність своєю чергою гарантує незалежність ДБР від зовнішніх впливів, адже достатнє бюджетне фінансування усуває необхідність шукати «сторонні джерела підтримки», які могли б поставити під сумнів об'єктивність рішень співробітників ДБР. Запропоновано авторське бачення шляхів удосконалення матеріально-технічного та фінансового забезпечення діяльності Державного бюро розслідувань.

Доведено, що покращення системи управління Державного бюро розслідувань у контексті підвищення законності й дисципліни має передбачати створення більш ефективної, прозорої та підзвітної моделі організації діяльності, у якій управлінські рішення базуються на принципах законності, професіоналізму та відповідальності. Удосконалення системи управління має бути спрямоване на забезпечення чіткого розподілу повноважень між керівними ланками, що дозволить уникнути дублювання функцій і зменшити ризик перевищення службових повноважень. Оптимізація управлінських процесів має також включати впровадження сучасних технологій моніторингу діяльності працівників і результатів їхньої роботи, що забезпечить об'єктивність оцінювання та сприятиме підвищенню відповідальності кожного співробітника за виконання службових обов'язків.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертаційної роботи наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає в тому, щоб з'ясувати сутність та особливості адміністративно-правових засад забезпечення дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань, на основі чого надати науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює діяльність ДБР. У результаті проведеного дослідження сформульовано

низку висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети, зокрема:

1. Встановлено, що законність у роботі працівників Державного бюро розслідувань – це один із керівних принципів професійної діяльності, відповідно до якого кадри органів і підрозділів ДБР зобов'язані керуватись нормами чинного законодавства, користуватись виключно повноваженнями, визначеними нормативними положеннями, виконувати офіційно встановлені обов'язки, а також нести визначену законом міру юридичної відповідальності за неправомірні дії та/або бездіяльність. Водночас службова дисципліна працівників Державного бюро розслідувань становить неухильне, сумлінне, повне та систематичне дотримання державними службовцями й посадовими особами рядового і начальницького складу ДБР встановлених стандартів, вимог, правил їх професійної діяльності, норм законодавства України (яким регламентовано статус і врегульовано специфіку діяльності ДБР), а також офіційно визначених службових обов'язків.

З'ясовано, що службова дисципліна обумовлює законність функціонування ДБР, адже створює сприятливе внутрішнє середовище в органах і підрозділах ДБР. Своєю чергою лише декларуванням та встановленням відповідних правил, якими мають керуватися службовці відомства, складно досягнути необхідного рівня правомірності та правопорядку в його діяльності. Тому забезпечення законності та службової дисципліни потребує ґрунтовної внутрішньої організації, що передбачає виховну роботу з боку керівного складу, а також застосування різноманітних адміністративно-правових засобів контролю, планування, моніторингу, а отже, службова дисципліна та законність діяльності працівників Державного бюро розслідувань є важливим об'єктом адміністративно-правового регулювання та ключовим предметом внутрішньоорганізаційної діяльності ДБР.

2. Доведено, що адміністративно-правовий статус підрозділів Державного бюро розслідувань, які забезпечують дотримання дисципліни та законності, – це встановлене законодавчими, підзаконними й відомчими нормативними документами положення та роль органів і підрозділів ДБР у відносинах щодо здійснення діяльності в напрямі забезпечення та підтримання законності, високого рівня службової дисципліни серед працівників ДБР. Акцентовано на тому, що на сьогодні законність і службову дисципліну в Державному бюро розслідувань забезпечують дві групи внутрішніх підрозділів – постійні та тимчасові. До перших належать: підрозділи внутрішнього контролю, які виконують цільові завдання і функції з підтримки високого рівня законності та службової дисципліни в усій структурі ДБР; Дисциплінарна комісія ДБР – приймає рішення про застосування дисциплінарного впливу в ситуаціях здійснення співробітниками ДБР дисциплінарних проступків; підрозділи центрального апарату й територіальні органи – забезпечують правомірність діяльності підпорядкованого особового складу в межах своїх сфер безпосереднього відання. До тимчасових належать конкурсні комісії, які відповідають за правомірний відбір мотивованого особового складу в ДБР. Дослідження суб'єктного складу забезпечення законності та службової дисципліни засвідчує комплексність внутрішньоорганізаційного підходу до

вирішення вказаного питання в роботі ДБР, що проводиться на різних рівнях та одночасно за багатьма напрямками.

3. Обґрунтовано, що нормативно-правові засади забезпечення дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань становлять цілісну систему документів різної юридичної сили, що визначають правові механізми підтримання службової дисципліни, дотримання законності та запобігання корупційним чи іншим правопорушенням у діяльності працівників ДБР. Так, основу становлять законодавчі акти, зокрема Закон України «Про Державне бюро розслідувань», який закріплює принципи законності, неупередженості, верховенства права, незалежності слідчої діяльності та персональної відповідальності кожного працівника. Причому більш детально питання забезпечення дисципліни врегульовано на рівні відомчих актів Державного бюро розслідувань. Водночас система правового регулювання досліджуваної сфери суспільного життя також має й певні недоліки, зокрема: по-перше, недостатня узгодженість відомчих нормативно-правових актів із загальними вимогами антикорупційного та трудового законодавства; по-друге, недостатньо визначеним є порядок притягнення до відповідальності керівного складу ДБР, а також процедури перевірки рішень дисциплінарних комісій; по-третє, додаткового регулювання потребує питання незалежності внутрішнього контролю – підрозділи внутрішньої безпеки фактично підпорядковуються керівництву ДБР, що обмежує їхню автономність; по-четверте, у правозастосовній практиці спостерігається формальний підхід до проведення службових розслідувань, обмежений доступ до їхніх результатів і відсутність ефективного механізму громадського контролю.

4. Констатовано, що на сучасному етапі розвитку в діяльності ДБР застосовується значна кількість процедур моніторингу, спрямованих на забезпечення законності й дотримання службової дисципліни посадовцями ДБР. Це – багатоманітна група операційних процесів, різновидами яких є: 1) моніторинг у межах внутрішнього контролю; 2) моніторинг способу життя посадових осіб ДБР; 3) моніторинг виконання Антикорупційної програми ДБР; 4) моніторинг діяльності ДБР громадськістю; 5) моніторинг роботи ДБР вищим керівництвом держави та Радою громадського контролю при ДБР. Встановлено об'єктивний характер процедур моніторингу, адже вони спрямовуються на збір та аналіз інформації про дисципліну й законність у ДБР загалом, а не з огляду на особисті характеристики окремих працівників. Ці системи заходів сприяють глобальній прозорості роботи Державного бюро розслідувань, адже надають можливість відслідковувати рівень дотримання всім особовим складом нормативних вимог і службової дисципліни, виявляти й реагувати на комплексні тенденції покращення чи погіршення вказаного показника та корегувати на підставі цього внутрішньоорганізаційну атмосферу в органах і підрозділах ДБР, забезпечуючи високу ефективність роботи всіх його складових.

5. Атестаційні процедури в роботі Державного бюро розслідувань визначено як сукупність заходів, засобів, способів та операцій, які проводяться спеціально уповноваженими суб'єктами і спрямовані на перевірку професійних, ділових, психофізичних та інших якостей працівників органів і підрозділів ДБР з метою підтримки їх кваліфікаційного рівня, удосконалення знань та навичок з виконання

службових функцій і повноважень, виховання правильних моральних орієнтирів та нетерпимості до порушень законодавства. Аргументовано, що на сьогодні в діяльності Державного бюро розслідувань відсутня уніфікована процедура атестації особового складу, як це передбачено в інших правоохоронних і державних органах. Наразі це – сукупність процедур перевірки професійних навичок, знань та вмінь працівників ДБР, що передбачають: оцінку службової діяльності; перевірку рівня службової підготовки; психофізіологічне дослідження із застосуванням поліграфа, а також оцінювання результатів службової діяльності державних службовців ДБР.

6. Зазначено, що службове розслідування щодо працівника Державного бюро розслідувань – це складова дисциплінарного провадження, яка полягає в реалізації уповноваженими законодавством суб'єктами заходів, дій та операцій, спрямованих на спростування вини або виявлення доказів вчинення працівником (службовцем) ДБР порушень професійних стандартів, правил, службових обов'язків, а також вимог законодавства України, що в подальшому може бути використане для притягнення його до дисциплінарної відповідальності та застосування до нього справедливих дисциплінарних стягнень. Службове розслідування дозволяє об'єктивно визначити ступінь провини кожного працівника індивідуально в разі наявності відомостей, що свідчать про вчинення ним дисциплінарного проступку. Наголошено, що чітко закріплена процедура службового розслідування щодо працівника Державного бюро розслідувань є не лише засобом безумовного адміністративного впливу, а й важливою гарантією забезпечення дотримання службово-трудова прав посадових осіб ДБР.

7. Аргументовано, що критерії ефективності дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань найбільш доцільно поділити на такі групи:

1) правові критерії, які передбачають оцінку: а) відповідності дій працівників ДБР вимогам законодавства України; б) правильності процесуального оформлення рішень, що виявляється в мінімальній кількості випадків їх скасування; в) стану дотримання службової таємниці, правил використання інформації з обмеженим доступом; г) відсутності фактів порушення прав і свобод громадян у процесі досудового розслідування;

2) організаційно-управлінські критерії: а) системність і дієвість внутрішнього контролю; б) систематичність проведення заходів забезпечення внутрішньої безпеки, зокрема моніторингових процедур, службових перевірок тощо; в) рівень виконання службових завдань і наказів керівництва відповідно до встановлених строків і стандартів; г) своєчасність реагування на факти порушення дисципліни з боку керівного складу ДБР;

3) критерії результативності: а) кількість проведених службових перевірок щодо дотримання законності; б) динаміка дисциплінарних стягнень (зменшення кількості порушень, повторних випадків); в) відсутність скарг на діяльність працівників ДБР, зокрема щодо фактів незаконних затримань, катувань, перевищення службових повноважень;

4) етичні та морально-професійні критерії: а) стан дотримання Правил професійної етики працівників Державного бюро розслідувань; в) відсутність

випадків зловживання владою, корупційних виявів, конфлікту інтересів; г) рівень довіри суспільства до ДБР; д) систематичність підвищення професійної культури та правосвідомості персоналу;

5) соціально-психологічні критерії: а) психологічний клімат у колективі; б) низький рівень внутрішніх конфліктів, скарг і звернень щодо неправомірних дій керівництва; в) стан мотивації працівників до доброчесної поведінки та дотримання законності.

8. Опрацьовано два основні напрями вдосконалення адміністративного законодавства в частині дотримання дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань:

1) нормативно-правовий, що передбачає: а) розроблення та прийняття певних нормативно-правових актів, зокрема Закону України «Про Дисциплінарний статут Державного бюро розслідувань», а також підзаконних нормативно-правових актів, передусім Положення про порядок проведення атестації службовців Державного бюро розслідувань та нового Порядку проведення службових розслідувань у Державному бюро розслідувань; б) посилення гарантій діяльності ДБР, що має здійснюватися шляхом удосконалення правових, організаційних та інституційних механізмів, які забезпечують незалежність, прозорість і підзвітність діяльності ДБР;

2) організаційно-управлінський напрям, у межах якого необхідно: а) забезпечити подальшу цифровізацію діяльності ДБР, що створить передумови для прозорості, підзвітності й ефективного контролю за всіма етапами службової діяльності посадових осіб ДБР у встановленому законом порядку; б) створити умови для подальшого впровадження єдиних електронних систем обліку, контролю та аналізу діяльності працівників, що дозволить забезпечити об'єктивність оцінки їхньої роботи, своєчасно виявляти порушення службової дисципліни й запобігати корупційним ризикам; в) покращити матеріально-технічне та фінансове забезпечення ДБР; г) переглянути систему управління Державного бюро розслідувань; д) вдосконалити систему кадрового забезпечення ДБР.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Поклад С. В. Принцип законності як важлива засади діяльності співробітників Державного бюро розслідувань. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 12. С. 585–587.

2. Поклад С. В. Адміністративно-правовий статус підрозділів державного бюро розслідувань, які забезпечують дотримання дисципліни і законності. *Право та державне управління*. 2022. № 3. С. 493–498.

3. Поклад С. В. Нормативно-правові засади забезпечення дисципліни і законності в діяльності державного бюро розслідувань. *KELM*. 2023. № 7 (59). С. 458–462 (Республіка Польща).

4. Поклад С. В. Процедури атестації як напрямок забезпечення дотримання дисципліни і законності в діяльності Державного бюро розслідувань. *Право і суспільство*. 2024. № 4. С. 838–843.

5. Поклад С. В. Процедури моніторингу дотримання дисципліни і законності в діяльності Державного бюро розслідувань. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2025. Вип. 4. С. 83–87.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Поклад С. В. Міжнародно-правові засади забезпечення дисципліни і законності в діяльності Державного бюро розслідувань. *Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12–13 серп. 2020 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2020. С. 242–244.

7. Поклад С. В. Поняття службового розслідування, як важливого інструменту забезпечення дотримання дисципліни і законності в діяльності Державного бюро розслідувань. *Пріоритетні напрями розвитку правової системи України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 14–15 листоп. 2021 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2021. С. 117–120.

8. Поклад С. В. Поняття службової дисципліни працівників Державного бюро розслідувань як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 20–21 квіт. 2023 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2023. С. 144–146.

АНОТАЦІЯ

Поклад С. В. Адміністративно-правові засади забезпечення дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2025.

У роботі наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає в тому, щоб з'ясувати сутність адміністративно-правових засад забезпечення дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань, на основі чого розробити пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративного законодавства в цій сфері.

З'ясовано сутність службової дисципліни та законності працівників Державного бюро розслідувань як об'єкта адміністративно-правового регулювання та предмета внутрішньоорганізаційної адміністративної діяльності. Розкрито адміністративно-правовий статус підрозділів Державного бюро розслідувань, які забезпечують дотримання дисципліни й законності. Проаналізовано нормативно-правові засади забезпечення дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань. Виокремлено процедури моніторингу дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань. Узагальнено сутність процедури атестації як напрям дотримання дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань. Схарактеризовано процедури проведення службового розслідування дотримання дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань. Сформульовано критерії ефективності дотримання дисципліни та законності в діяльності Державного бюро розслідувань. Опрацьовано

напрямки вдосконалення адміністративного законодавства в частині дотримання дисципліни й законності в діяльності Державного бюро розслідувань.

Ключові слова: законність, службова дисципліна, працівники, посадові особи, Державне бюро розслідувань, адміністративно-правове регулювання, адміністративно-правовий статус, нормативно-правові засади, процедури, моніторинг, атестація, службове розслідування, критерії, ефективність, удосконалення, адміністративне законодавство.

SUMMARY

Poklad S. V. Administrative and legal principles of ensuring discipline and legality in the activities of the State Bureau of Investigation. – *Qualification scientific work in the form of a manuscript.*

Dissertation for the degree of Candidate of Legal Sciences in the specialty 12.00.07 «Administrative law and process; financial law; information law». – Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2025.

The work presents a theoretical generalization and a new solution to the scientific task, which is to clarify the essence of the administrative and legal principles of ensuring discipline and legality in the activities of the State Bureau of Investigation, on the basis of which to develop proposals and recommendations aimed at improving administrative legislation in this area.

The essence of service discipline and legality of employees of the State Bureau of Investigation as an object of administrative and legal regulation and the subject of intra-organizational administrative activity is clarified. The administrative and legal status of the units of the State Bureau of Investigation, which ensure the observance of discipline and legality, is disclosed. The characteristics of the regulatory and legal principles for ensuring discipline and legality in the activities of the State Bureau of Investigation are given. The procedures for monitoring the observance of discipline and legality in the activities of the State Bureau of Investigation are highlighted. The essence of the certification procedure as a direction of observing discipline and legality in the activities of the State Bureau of Investigation is summarized. The procedures for conducting an internal investigation into the observance of discipline and legality in the activities of the State Bureau of Investigation are characterized. The criteria for the effectiveness of observing discipline and legality in the activities of the State Bureau of Investigation are formulated. The directions for improving administrative legislation in terms of observing discipline and legality in the activities of the State Bureau of Investigation are worked out.

Keywords: legality, official discipline, employees, officials, State Bureau of Investigation, administrative and legal regulation, administrative and legal status, regulatory and legal principles, procedures, monitoring, certification, official investigation, criteria, efficiency, improvement, administrative legislation.